

MiNa-Raad

MILIEU - EN NATUURRAAD VAN VLAANDEREN

Advies van 6 september 2001
over de erkenningsaanvragen van
de vzw Arbeid en Milieu en
de vzw Boomgaardenstichting

2001 | 30

D/2001/7080/A30

Overname wordt verwelkomd, mits bronvermelding

© 2001 Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen
Kliniekstraat 25, 4de verdieping
B-1070 Brussel
tel. 02-558 01 30
fax 02-558 01 31

1. Inleiding

De MiNa-Raad ontving de adviesvraag betreffende de aanvraag tot erkenning van twee thematische verenigingen op 19 juli 2001. Zoals hierna in §1 van het advies uiteengezet, is het de eerste keer dat thematische verenigingen als zodanig een erkenning aanvragen op grond van het in 1999 daartoe aangepaste Erkenningsbesluit.

Bij die aanpassing werd ook in een nieuwe erkenningsprocedure voorzien, zoals hierna uiteengezet in §2 van het advies. De Administratie diende volgens deze procedure binnen de twee maand na ontvangst van de adviesvraag een gemotiveerde ontwerpbeoordeling op te maken, op basis van criteria vermeld in bijlage 3 bij het besluit. In het dossier was geen dergelijke op basis van criteria gemotiveerde ontwerpbeoordeling vervat, wat maakt dat de MiNa-Raad eigenlijk met een niet conforme adviesvraag geconfronteerd wordt.

In het aldus aangepaste Erkenningsbesluit wordt ook aangestipt dat het advies van de MiNa-Raad niet bindend is, en dat er een adviestermin van één maand geldt. Indien pas na die adviestermin geadviseerd wordt, moet de Administratie niet meer motiveren waarom het al of niet rekening houdt met de suggesties en opmerkingen in het advies. Vanwege de zomervakantie was het in dit geval voor de MiNa-Raad onmogelijk om binnen de maand te adviseren. Overigens wijst dit op een mogelijk structureel probleem voor alle aanvragen voor erkenningen die ingediend zouden worden vanaf de maand mei – het is nodig dat de Administratie hier oplossingen voorstelt.

De MiNa-Raad adviseert vooralsnog wél om zijn constructieve houding te laten blijken. Hierbij rapporteert de Raad wél zijn bevindingen bij het doornemen van het dossier.

De Boerenbond onthoudt zich bij dit advies.

2. Adviestekst

2.1 Algemeen

- [1] **Eerste erkenningsaanvragen van thematische verenigingen.** De MiNa-Raad wijst erop dat het in de eerste keer is dat hij om advies gevraagd wordt over de erkenning van thematische verenigingen. Het gaat om verenigingen waarvoor een specifieke erkenningsregeling uitgewerkt is geworden via het Besluit van de Vlaamse regering van 17 december 1999 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse regering tot vaststelling van de bijzondere regelen inzake de erkenning en de subsidiëring van de milieu- en natuurverenigingen (hierna “Erkenningsbesluit”). Deze regeling staat nu in artikel 6 §4 van het aldus gewijzigde Erkenningsbesluit. In zijn advies van 6 mei 1999 had de Raad overigens positief geadviseerd over deze nieuwe specifieke regeling.
- [2] **Erkenningsaanvragen: een nieuwe procedure.** Het Erkenningsbesluit voorziet sinds de wijziging van 17 december 1999 ook in een nieuwe procedure om tot een erkenning over te gaan. Met name dient de Administratie het aanvraagdossier door te nemen en binnen de twee maanden na de aanvraag een ontwerpbeoordeling op te maken, waarbij gewerkt zou worden met een lijst van criteria conform bijlage 3 bij het Erkenningsbesluit. Deze ontwerpbeoordeling zou dan samen met de erkenningsaanvraag voorgelegd worden aan de Raad.

De Raad stelt vast dat de hem nu voor advies voorgelegde erkenningsaanvragen de voorziene gestructureerde ontwerpbeoordeling niet bevatten. In de begeleidende brief bij de adviesvraag beperkt de Administratie zich tot enkele rudimentaire verwijzingen: “Aangaande de erkenningscriteria kan verwezen worden naar het overzichtsdokument ‘werkingsrapport 2000’ opgesteld in het kader van de jaarlijkse subsidieaanvraag. Hieruit blijkt duidelijk dat de vzw

Arbeid en Milieu in ruime mate voldoet aan de gestelde erkenningsvoorwaarden” en, betreffende de vzw Nationale Boomgaardenstichting “Uit het als bijlage bijgevoegde gedetailleerde dossier blijkt duidelijk dat de vereniging voldoet aan de gestelde voorwaarden. ...”, waarna het besluit volgt “Op basis van de ingediende dossiers enerzijds en op basis van de reeds in het verleden aange- toonde werking kan in principe reeds een gunstig advies gegeven worden aan beide erkenningsaanvragen”.

De Raad wijst erop dat deze werkwijze niet conform het besluit is. Los van de inhoudelij- ke merites van de dossiers en van de hierna besproken verenigingen vindt de Raad dat het zinnig zou zijn dat de Administratie op een goede wijze de voorziene procedure zou invullen. Wegens het gebrek daaraan was men in het verleden ook in andere dossiers in de onmogelijkheid verantwoorde adviezen uit te brengen. Reeds in het verleden is de Raad geconfronteerd geworden met adviesvragen betreffende erkenningsaanvragen – m.n. inzake regionale landschappen – die niet correct waren opgemaakt. De Raad wijst erop dat hij na verloop van tijd geweigerd heeft nog positief te adviseren bij dergelijke dossiers – alweer, los van de merites van de dossiers zelf.

[3] **Er wordt geen overzichtsrapportage overgemaakt aan de Raad.** De MiNa-Raad doet in de marge opmerken dat er sinds 17 december 1999 ook voorzien wordt in belangrijke verbe- teringen in de opvolging en het toezicht van de erkende en gesubsidieerde verenigingen. In artikel 21 werd met name bepaald dat de Administratie jaarlijks, naar aanleiding van de subsidieaanvragen, een volledige of gedeeltelijke controle zou doorvoeren van de erkende verenigingen. Op basis hiervan zou een overzichtsrapport opgemaakt worden, waarbij nagegaan zou worden of de erkende verenigingen blijvend voldoen aan de toepasselijke erkenningsvoorwaarden en in welke mate ze voldoen aan de gestelde subsidievoorwaar- den. De resultaten van deze doorlichting zouden elk jaar voor 31 maart medegedeeld wor- den aan de Raad – de Raad beseft dat deze datum op zich zeer moeilijk ligt, maar betreurt voor het overige dat er tot dusverre nog niets gebeurd is.

[4] **De erkenningsvoorwaarden voor thematische verenigingen.** Om erkend te worden moet een thematische vereniging alles samen voldoen aan negen voorwaarden, en dit geduren- de twee jaar voor de aanvraag (art. 4, 6°):

1. De betrokken vereniging ontplooit een permanente onderzoeks-, educatie-, en/of sen- sibilisatieactiviteit rond een specifiek thema van natuur- en milieubeleid, inhoudelijk relevant voor minstens vier provincies (art. 6 §4, 2°).
2. De betrokken vereniging organiseert jaarlijks minstens één gewestelijke activiteit rond dat thema, waarop tenminste 50 deelnemers aanwezig zijn, wat blijkt uit een verslag en een ondertekende aanwezigheidslijst (art. 6 §4, 6°).
3. De betrokken vereniging organiseert jaarlijks minstens zes vormingsactiviteiten van enige omvang, waarop minstens 15 deelnemers aanwezig zijn, wat blijkt uit een ver- slag en een ondertekende aanwezigheidslijst (art. 6 §4, 7°).
4. De betrokken vereniging geeft minstens viermaal per jaar een tijdschrift uit over dat thema met een hoofdzakelijk sensibiliserende, vormende, wetenschappelijke en/of

- beleidsgerichte inhoud. Het tijdschrift wordt naar alle leden en/of ledenverenigingen en/of abonnees gestuurd (het moeten er minstens 750 zijn, en dat moet bewezen worden); het bevat minstens 120 bladzijden per jaar (art. 4, 1°, art. 6 §1, 2°, art. 6 §4, 1°).
5. De betrokken vereniging is actief over het hele door haar omschreven werkingsgebied (minstens vier provincies van het Vlaamse Gewest), wat blijkt uit het spreidingsgebied van haar activiteiten en van het uitgegeven tijdschrift (art. 4, 2°; art. 6 §1, 1°).
 6. De betrokken vereniging werft haar leden en/of ledenverenigingen in principe en in hoofdzaak in het Vlaamse Gewest en/of onder de Vlamingen woonachtig in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (art. 4, 3°).
 7. De betrokken vereniging beschikt over een bestendig en gedurende minstens 20 uren per week bemand secretariaat, dat een toegankelijk informatiecentrum bevat (art. 4, 4°; art. 6 §4, 3°).
 8. De betrokken vereniging organiseert jaarlijks een algemene vergadering waaraan alle effectieve leden kunnen deelnemen of waarvoor lidverenigingen stemgerechtigde leden kunnen afvaardigen; op die algemene vergadering zijn er minstens 20 stemgerechtigden, wat blijkt uit de aanwezigheidslijst (art. 4, 5°; art. 6 §4, 4°).
 9. Haar door de algemene vergadering gemandateerde bestuursorganen komen minstens zesmaal per jaar samen, wat blijkt uit de uitnodiging en de aanwezigheidslijst (art. 6 §4, 5°).
- [5] De MiNa-Raad stelt in de hiernavolgende dossiers vast dat beide verenigingen zinvol thematisch werk leveren, waarbij het evenwel telkens opvalt dat de behandelde thema's zich bevinden op een kruispunt tussen enerzijds het natuur- of milieubeleid en anderzijds een andere sector of maatschappelijke activiteit (resp. arbeid bij Arbeid en Milieu en landbouwbeleid bij de Boomgaardenstichting). Gelijksoortige aanvragen tot erkenning voor thematische verenigingen zullen ook in de toekomst nog volgen.

De Raad beveelt aan dat deze thematische verenigingen dan ook bijkomende middelen zouden verwerven in de betrokken andere sectoren, zodat de beoogde integratie op een geloofwaardige wijze kan waargemaakt worden. Dit zou wel impliceren dat bij de bepaling van de betrokken begrotingspost in het MiNa-Fonds er rekening mee gehouden wordt dat er in deze bestede milieumiddelen ook een meerwaarde zit voor andere sectoren.

2.2. Erkenningsaanvraag vzw Arbeid en Milieu

- [6] **Thematische werking Arbeid en Milieu.** De vzw Arbeid en Milieu is een vereniging die zich toespitst op de verhouding tussen “arbeid” (i.e. de sociale component van duurzame ontwikkeling) en “milieu” (i.e. de milieucomponent van duurzame ontwikkeling), wat overigens blijkt uit artikel 5 in de statuten en uit de verslaggeving. De aanvraag tot erkenning als thematische vereniging bevat een zeer omstandige beschrijving en verantwoording van de missie en de activiteiten van de v.z.w. – hieruit kan afgeleid worden dat de vereniging inhoudelijk zeer goed overeenkomt met het profiel van een thematische ver-

eninging. Overigens gaat het om een vereniging die reeds 15 jaar bestaat, als enige in het verenigingslandschap dit thema opneemt, en een zekere traditie en naam verworven heeft.

- [7] **Jaarlijks één gewestelijke activiteit, overigens zes vormingsactiviteiten.** Wat deze twee criteria aangaat organiseerde de vereniging in 2000 zeven “grote vormende activiteiten”, waarvan er vijf meer dan 50 deelnemers kenden (twee van deze vijf weliswaar in Wallonië) en de twee andere resp. 25 en 41 aanwezig – de ondertekende aanwezigheidslijsten waren in het dossier toegevoegd. Daarnaast zijn er nog enkele kleinere vormingsactiviteiten geweest – met een opkomst minder dan 10 personen.
- [8] **Een tijdschrift uitbrengen.** Het tijdschrift voldoet als tijdschrift aan de voorwaarden; wat de oplage betreft valt uit de verzendingsborderellen op te maken dat de vereniging in 2000 startte met een oplage van ongeveer 640, en tegen het einde van dat jaar de 750-grens gehaald heeft – er moet dan ook op gelet worden dat dit zo gehouden wordt. Bovendien geeft de vereniging een nieuwsbrief uit, waarvan de Nederlandstalige oplage kennelijk ook rond de 750 schommelt (één positieve uitschieter daargelaten). De vereniging publiceert ook de resultaten van onderzoeksactiviteiten. Vernieuwend is tot slot dat Arbeid en Milieu ook een politiek voert ten aanzien van zijn website.
- [9] **Actief over geheel Vlaanderen en de leden zijn hoofdzakelijk Vlamingen.** De grotere activiteiten van deze vereniging gingen in 2000 door in Brussel, Gent en Hasselt (en overigens Louvain-la-Neuve en Ath), en het secretariaat is in Antwerpen gevestigd. De ledenlijst bevat 250 leden uit alle provincies, waarbij aangestipt moet worden dat Vlaams-Brabant (incl. Brussel) en de provincie Antwerpen het overwicht hebben.
- [10] **Een volwaardig secretariaat.** Alles wijst erop dat de vereniging inderdaad beschikt over een permanent bemand secretariaat. Het is niet duidelijk of dit ook als informatiecentrum kan opgevat worden.
- [11] **Jaarlijks een algemene vergadering en voldoende aantal bestuursvergaderingen.** Op de jaarlijkse algemene vergadering van 2001 waren er kennelijk 15 aanwezigen, met daarenboven nog 8 personen die een volmacht hadden gegeven. Op de algemene vergadering van 2000 waren er slechts 11 aanwezigen. Er gingen vijf bestuursvergaderingen door in het jaar 2000 – licht onder de grens. Wel dient opgemerkt te worden dat er ongeveer evenveel vergaderingen van het dagelijks bestuur doorgedaan zijn.
- [12] **Minstens gedurende twee jaar voldoen aan deze voorwaarden.** Opgemerkt kan worden dat het (aan de Raad toegezonden) dossier vooral gegevens bevat m.b.t. het werkjaar 2000. Vermoedelijk zijn deze gegevens m.b.t. 1999 bij de Administratie beschikbaar, maar het is niet duidelijk welke conclusies daaraan verbonden moeten worden. Vermits de vereniging evenwel tot dusverre erkend was als gewestelijke vereniging, kan aangenomen worden dat ze ook voor de voorgaande jaren voldoet.

- [13] **Conclusie.** De vzw Arbeid en Milieu is een vereniging die qua roeping en activiteiten duidelijk voldoet aan het begrip “thematische vereniging”. Wel moet aangestipt worden dat niet overal even exact voldaan wordt aan de erkenningsvoorwaarden. Er kan dus niet gezegd worden dat de vzw in 2000 “in ruime mate” voldeed, zoals de Administratie stelt. Vermits het hier evenwel gaat om een omschakeling van gewestelijke vereniging naar thematische vereniging, is het aanbevolen deze erkenning vooralsnog toe te staan. Het is hierbij belangrijk dat de vereniging zich verder concentreert op de uitbouw van zijn thematische werking en daardoor een bijdrage levert aan de ontplooiing van het milieubeleid en de integratie ervan in de domeinen economie en werkgelegenheid.

2.3. Erkenningsaanvraag Boomgaardenstichting

- [14] **Er was geen erkenningsaanvraag in het dossier.** Bij dit uitgebreide dossier had de Administratie geen erkenningsaanvraag toegevoegd, zodat de MiNa-Raad die zelf moest opvragen bij de betrokken vereniging.
- [15] **Thematische werking van de Boomgaardenstichting.** De Raad herinnert in de eerste plaats aan zijn advies van 28 september 1999 betreffende de erkenningsaanvraag van de Nationale Boomgaardenstichting vzw, m.n. als gewestelijke milieu- en natuurvereniging. In dat advies stelde de Raad dat de nogal specifieke doelstellingen op het eerste zicht weinig met milieubeleid te maken hebben, maar eventueel wél zouden kunnen kaderen in een meer algemene strategie inzake het behoud van waardevolle landschappen en van biodiversiteit. In de erkenningsaanvraag verwijst de Stichting naar het belang van hoogstamboomgaarden en kleine landschapselementen voor het natuurbehoud.
- [16] **Jaarlijks één gewestelijke activiteit, overigens zes vormingsactiviteiten.** In een vorig advies betwijfelde de MiNa-Raad of de Boomgaardenstichting wel jaarlijks een activiteit van enige omvang georganiseerd had. Als activiteit van gewestelijke omvang verwijst de Boomgaardenstichting nu naar een natuur- en landschapsdag (te Beveren, oktober 2000) met als titel “boomgaarden van verleden, landschappen van heden”, waarbij kennelijk 85 mensen aanwezig waren.

In zijn erkenningsaanvraag beweert de vereniging vertegenwoordigd te zijn in geheel Vlaanderen via tal van voorlichtingsvergaderingen. Er valt een en ander terug te vinden over een lessenreeks in 2000 (vooral snoeien, oculeren, leivormen, herkennen van ziektebeelden, grondbewerking, planttechnieken, enz.), maar de reeks zelf gaat omzeggens integraal grotendeels in Limburg door. Voor 1999 geldt ongeveer hetzelfde, met ong. 8 deelnemers per vormingsactiviteit. Aan het einde van de bundel ondertekeningsbladen voor 2000 duiken er wel enkele bladenfiches op betreffende afzonderlijke lessen in plaatsen buiten Limburg.

- [17] **Een tijdschrift uitbrengen.** In 2000 verschenen vier edities van het tijdschrift (in 1999

kennelijk drie nummers). De inhoud betreft in hoofdzaak oude fruitboomrassen en de methodiek van het fruitkweken. Uit de (één) verzendingsborderel valt niet echt op te maken aan hoeveel mensen het tijdschrift in 2000 verstuurd werd – het lijkt er op dat het er 102 waren. Uit de globale som samen met de oplage valt op te maken dat er wél een grote oplage rondgezonden wordt. Als oplage staat wél 1600 exemplaren vermeld, wat kan kloppen, aangezien de vereniging een bestand voorlegt van 1352 binnenlandse leden, voor het jaar 2000.

- [18] **Actief over geheel Vlaanderen en de leden zijn hoofdzakelijk Vlamingen.** Zie de bevindingen hiervoor: het gaat vooral om activiteiten in Limburg.
- [19] **Een volwaardig secretariaat.** Alles wijst erop dat ook hier er een permanent secretariaat is. Het is niet duidelijk of dit ook als informatiecentrum kan opgevat worden
- [20] **Jaarlijks een algemene vergadering en voldoende aantal bestuursvergaderingen.** Op de algemene vergadering van 2000 waren er 24 mensen aanwezig; het bestuur komt kennelijk 12 maal per jaar samen, telkens in Vliermaal; de bestuurders komen grotendeels uit Limburg.
- [21] **Minstens gedurende twee jaar voldoen aan deze voorwaarden.** Alles lijkt er op dat dit het geval is, hoewel het voor gewestelijke activiteiten niet gecheckt is.
- [22] **Conclusie.** Het gaat hier duidelijk om een thematische vereniging, waarvan kan gezegd worden dat ze een toegevoegde waarde heeft voor het natuurbeleid in het landelijk gebied. Het gewestelijk karakter van de vereniging kan in vraag gesteld worden; omgekeerd kan evenmin bewezen worden dat de vereniging alleen Limburgs is, gezien o.m. de ledenlijsten. De MiNa-Raad gaat er bij een erkenning als thematische vereniging van uit dat ze in de toekomst duidelijk naar een gewestelijke werking moeten uitgroeien. Hierbij ook moet deze vereniging haar activiteiten duidelijker in het teken van het natuurbehoud zetten.